

Plán obnovy relevantných budov 2024

Úvod

Podľa článku 5 smernice Európskeho parlamentu a Rady 2012/27/EÚ z 25. októbra 2012 o energetickej efektívnosti, ktorou sa menia a dopĺňajú smernice 2009/125/ES a 2010/30/EÚ a ktorou sa zrušujú smernice 2004/8/ES a 2006/32/ES (ďalej „smernica č. 2012/27/EÚ“) je od členského štátu požadované, aby sa od 1. januára 2014 každoročne obnovovali 3 % z celkovej podlahovej plochy vykurovaných a/alebo chladených budov, ktoré vlastní a využívajú ministerstvá a ostatné ústredné orgány štátnej správy (ďalej len „ÚOŠS“) tak, aby dosiahli aspoň minimálne požiadavky na energetickú hospodárnosť stanovené príslušným členským štátom podľa článku 4 smernice Európskeho parlamentu a Rady 2010/31/EÚ z 19. mája 2010 o energetickej hospodárnosti budov (prepracované znenie). Miera obnovy vo výške 3 % sa vypočítava z celkovej podlahovej plochy budov s celkovou úžitkovou podlahovou plochou nad 250 m², ktoré vlastní a využívajú ÚOŠS a ktoré každoročne k 1. januáru daného roku nespĺňajú národné minimálne požiadavky na energetickú hospodárnosť (relevantné budovy).

Smernica č. 2012/27/EÚ (čl. 5 ods. 6) zároveň umožňuje splniť povinnosť vyplývajúcu z čl. 5 ods. 1 alternatívnym spôsobom. To znamená, že členský štát môže prijať nákladovo efektívne opatrenia vrátane hĺbkovej obnovy a opatrenia na zmenu správania užívateľov budovy, prostredníctvom ktorých dosiahne úspory energie v relevantných budovách, ktoré budú prinajmenšom zodpovedať objemu úspor požadovanému v článku 5 odseku 1 smernice č. 2012/27/EÚ, o čom budú členské štáty každoročne podávať správu Európskej komisii.

Aby mohol byť záväzok obnovy verejných budov naplnený, Ministerstvo dopravy Slovenskej republiky (ďalej len „MD SR“) v spolupráci s ÚOŠS každoročne vypracúva plán obnovy relevantných budov (ďalej len „plán obnovy“). Uvedená úloha pre MD SR vyplýva z § 10 zákona č. 321/2014 Z. z. o energetickej efektívnosti a o zmene a doplnení niektorých zákonov v znení neskorších predpisov (ďalej len „zákon č. 321/2014 Z. z.“), ktorým sa smernica č. 2012/27/EÚ transponovala do právneho poriadku Slovenskej republiky.

V súvislosti s balíkom Fit for 55 bola prijatá nová smernica Európskeho parlamentu a Rady (EÚ) 2023/1791 z 13. septembra 2023 o energetickej efektívnosti a o zmene nariadenia (EÚ) 2023/955, v zmysle ktorej dôjde k prehodnoteniu a úprave cieľov. Táto smernica bude transponovaná do právnych predpisov Slovenskej republiky najneskôr do októbra 2025.

Stanovenie fondu budov a zoznam relevantných budov

Rozsah fondu budov vo vlastníctve štátu a samospráv Slovenskej republiky je uvedený v Dlhodobej stratégii obnovy fondu budov (ďalej len „stratégia“), schválenej uznesením vlády Slovenskej republiky č. 36 zo dňa 20. januára 2021. Stratégia taktiež uvádza počty budov ÚOŠS v členení podľa veľkosti a roku výstavby.

MD SR podľa § 10 ods. 6 zákona č. 321/2014 Z. z. vedie zoznam relevantných budov, ktoré k 31. decembru príslušného kalendárneho roka nespĺňajú minimálne požiadavky na energetickú hospodárnosť budov podľa § 4 zákona č. 555/2005 Z. z. o energetickej hospodárnosti budov a o zmene a doplnení niektorých zákonov v znení neskorších predpisov (ďalej „zákon č. 555/2005 Z. z.“), každoročne ho aktualizuje a zverejňuje na svojom webovom sídle do 31. decembra.

Zoznam relevantných budov je zverejnený na webovom sídle MD SR <https://www.mindop.sk/ministerstvo-1/vystavba-5/stavebnictvo/zoznam-budov-uoss-podla-cl-5-smernice-2012-27-eu-660> podľa jednotlivých rokov. Zoznam relevantných budov podľa jednotlivých ÚOŠS obsahuje pre každú budovu údaje:

- označenie (názov budovy), adresa budovy, súpisné číslo budovy, obec;
- rok kolaudácie pôvodnej budovy, celkovú podlahovú plochu budovy v m²;
- nameraná ročná spotreba dodanej energie podľa energetického nosiča.

Súčet celkových podlahových plôch budov podľa zoznamu relevantných budov k 31. 12. 2023 predstavuje 1 783 138 m².

Cieľ úspor a plánovaná obnova relevantných budov

Cieľ úspor energie budov podľa smernice č. 2012/27/EÚ zodpovedá každoročnej obnove vo výške 3 % zo súčtu celkových podlahových plôch budov vlastnených a využívaných ÚOŠS aspoň na minimálne požiadavky energetickej hospodárnosti budov.

Tento cieľ možno plniť aj alternatívnym spôsobom, ktorým sa dosiahne rovnaký objem úspor energie ako základným prístupom. Spôsob a odôvodnenie výpočtu ročného cieľa je podrobnejšie uvedený v Notifikačnej správe k alternatívnemu prístupu podľa článku 5 smernice 2012/27/EÚ, ktorá bola zaslaná Európskej komisii. Na účely alternatívneho prístupu boli odhadnuté úspory energie s použitím príslušných štandardných hodnôt spotreby energie referenčných budov pred a po obnove a podľa odhadov plochy fondu budov v jednotlivých kategóriách budov. V rámci alternatívneho prístupu bol podľa notifikačnej správy z roku 2013 stanovený ročný cieľ úspor energie vo výške 52,17 GWh/rok.

Podľa článku 5 odsek 3 smernice č. 2012/27/EÚ, ak sa obnoví viac ako 3 % zo súčtu celkových podlahových plôch budov ÚOŠS v danom roku, môže byť do ročnej miery obnovy započítaná podlahová plocha nad plánovaný rámec v ktoromkoľvek z troch predchádzajúcich alebo nasledujúcich rokov. Do ročnej miery obnovy budov ÚOŠS je možné započítať nové budovy využívané a vlastnené ako náhrada za konkrétne budovy ÚOŠS zbúrané počas ktoréhokoľvek z dvoch predchádzajúcich rokov alebo budovy, ktoré sa predali, zbúrali alebo prestali využívať počas ktoréhokoľvek z dvoch predchádzajúcich rokov z dôvodu intenzívnejšieho využívania iných budov (článok 5 odsek 4 smernice č. 2012/27/EÚ).

Indikátor	Cieľ pre rok 2024
Základný cieľ úspor: 3 % z celkovej podlahovej plochy budov ÚOŠS, ktoré nespĺňajú minimálne požiadavky na energetickú hospodárnosť budov k 31. decembru 2023	53 494 m ²

Návrh opatrení na obnovu budov

Návrhy nákladovo efektívnych opatrení na zlepšenie energetickej efektívnosti budov súvisia s hĺbkovou obnovou budov. Pri hĺbkovej obnove budov je potrebné okrem stavebných konštrukcií budov a ich významnej obnovy (zlepšenia tepelnej ochrany stavebných konštrukcií) venovať pozornosť aj významnej obnove technických zariadení budov. Týka sa to vykurovacieho systému a systému prípravy teplej vody pre bytové a nebytové budovy, ale aj vetrania, chladenia a osvetlenia nebytových budov.

Opatrenia hĺbkovej obnovy je možné vykonať ako čiastkové, postupnými krokmi, prípadne samostatne, ako významnú obnovu budovy (stavebných konštrukcií) a významnú obnovu technického zariadenia budovy. Hĺbkovú obnovu je možné vykonať aj súčasne s uplatnením všetkých opatrení naraz.

Návrh opatrení sa rozlišuje podľa:

- a) stanovených cieľov na zabezpečenie energetickej hospodárnosti budov podľa zákona č. 555/2005 Z. z.,
- b) kategórie budovy,
- c) obdobia výstavby,
- d) pôvodného stavu stavebných konštrukcií (otvorových konštrukcií, obvodového plášťa, strešného plášťa a vnútorných deliacich konštrukcií medzi vykurovanými a nevykurovanými miestnosťami),
- e) pôvodného stavu technických systémov v budove (vykurovanie, príprava teplej vody, vetranie, chladenie, osvetlenie),
- f) veku a technického stavu zdrojov tepla, prípravy teplej vody, chladu a rozvodov v budove a mimo nej,
- g) rozsahu zavedenia obnoviteľných zdrojov tepla, teplej vody a elektriny.

Od 1. januára 2016 postupne dochádzalo k sprísneniu požiadaviek na tepelnotechnické vlastnosti stavebných konštrukcií a minimálnych požiadaviek energetickej hospodárnosti budov tak, aby bolo možné zabezpečiť opatrenia a postupy obsiahnuté v národnom pláne, týkajúce sa zvyšovania počtu budov s takmer nulovou potrebou energie s rozlíšením na jednotlivé kategórie budov. Podľa zákona č. 555/2005 Z. z. musia obnovované budovy ÚOŠS za podmienky, ak je to technicky, funkčne a ekonomicky uskutočniteľné, od 1. januára 2019 spĺňať hornú hranicu energetickej triedy A0 – budovy s takmer nulovou potrebou energie.

Pri návrhu obnovy budov je potrebné zohľadniť ďalšie aspekty a možnosti zlepšenia kvality užívania budovy, najmä bezbariérový prístup a mobilitu v budove pre osoby s obmedzenou schopnosťou pohybu.

Zoznam budov určených na obnovu 2024

Zoznam budov určených na obnovu bol vypracovaný na základe údajov o budovách, ktoré boli MD SR poskytnuté zo strany ÚOŠS. Správu budov vykonávajú jednotlivé ÚOŠS, a preto majú relevantné informácie o stave budovy vo svojej pôsobnosti, o tom, či a ako v budúcnosti plánujú budovu využívať a či majú záujem ju obnoviť. Poznajú jej technický stav, spotrebu energie a vedia, aké sú náklady na jej prevádzku. Tiež musia zabezpečiť financovanie plánovanej obnovy budovy.

MD SR oslovilo všetky ÚOŠS, aby poskytli informácie o budovách, ktoré idú obnovovať, a ktoré by mohli byť v roku 2024 zaradené do plánu obnovy budov v súlade s § 10 ods. 4 zákona č. 321/2014 Z. z.. MD SR vypracúva každoročne plán obnovy relevantných budov na nasledujúci kalendárny rok v spolupráci s ÚOŠS, avšak nevykonáva výber konkrétnych budov, v správe iných ÚOŠS, alebo prioritizáciu ich obnovy.

Do zoznamu budov určených na obnovu je zaradená budova Ministerstva spravodlivosti Slovenskej republiky (ďalej len „MS SR“) s celkovou podlahovou plochou 387 m². Predpokladané náklady celkom na obnovu sú vo výške 828 077,62 eur. Plánovaná úspora energie predstavuje 188,61 kWh/(m². rok). Financovanie je plánované zo štátneho rozpočtu. Analýza vplyvov na rozpočet verejnej správy je súčasťou materiálu.

Informácia o obnove relevantných budov za obdobie rokov 2015 – 2023

Plány obnovy relevantných budov boli doteraz spracované pre roky 2015 až 2023. Napriek skutočnosti, že do plánu obnovy sú zaradované len budovy ÚOŠS, ktoré majú zabezpečenú prípravu obnovy minimálne v rozsahu projektovej dokumentácie, podanej žiadosti o vydanie stavebného povolenia a zabezpečeného financovania, dochádza k časovému posunu ukončenia obnovy niektorých budov oproti ich plánu. Plnenie plánov je závislé nielen od finančných možností ÚOŠS, ale aj iných faktorov vyplývajúcich z legislatívneho rámca Slovenskej republiky s dopadom na termíny plánovanej prípravy a realizácie obnovy budov.

Na základe informácií získaných od ÚOŠS uvádzame stručné hodnotenie plánov obnovy za predchádzajúce obdobie.

Rok 2015

Plán obnovy relevantných budov 2015 bol schválený na rokovaní vlády Slovenskej republiky (ďalej len „vlády SR“) uznesením č. 386/2015. Zoznam budov určených na obnovu obsahoval 72 budov v správe Ministerstva vnútra Slovenskej republiky (ďalej len „MV SR“). Súčet celkových podlahových plôch budov určených na obnovu bol 176 889 m².

Z plánu relevantných budov 2015 bola k 31. 12. 2023 ukončená obnova 57 budov. Obnova 7 budov bola z plánu vypustená, realizácia 8 budov určených na obnovu bola presunutá do ďalšieho obdobia (roky 2024 - 2026).

Rok 2016

Plán obnovy relevantných budov 2016 bol schválený na rokovaní vlády SR uznesením č. 286/2016. Zoznam budov určených na obnovu obsahoval 26 budov v správe MS SR, Ministerstva obrany Slovenskej republiky (ďalej len „MO SR“), Ministerstva financií Slovenskej republiky (ďalej len „MF SR“) a Úradu priemyselného vlastníctva Slovenskej republiky. Súčet celkových podlahových plôch budov určených na obnovu bol 59 224,1 m². Súčet celkových podlahových plôch budov ÚOŠS podľa zoznamu relevantných budov k 31. 12. 2015 bol 422 351 m².

Z plánu relevantných budov 2016 bola k 31. 12. 2023 ukončená obnova 24 budov. Realizácia 2 budov určených na obnovu bola z plánu vypustená.

Rok 2017

Plán obnovy relevantných budov 2017 bol schválený na rokovaní vlády SR uznesením č. 344/2017. Zoznam budov určených na obnovu obsahoval 41 budov v správe MS SR, MO SR a MF SR. Súčet celkových podlahových plôch budov určených na obnovu bol 112 008,6 m². Súčet celkových podlahových plôch budov ÚOŠS podľa zoznamu relevantných budov k 31. 12. 2016 bol 431 825 m².

Z plánu relevantných budov 2017 bola k 31. 12. 2023 ukončená obnova 38 budov. Realizácia obnovy 2 budov bola z plánu vypustená a obnova 1 budovy bola presunutá do ďalšieho obdobia (rok 2024).

Rok 2018

Plán obnovy relevantných budov 2018 bol schválený na rokovaní vlády SR uznesením č. 299/2018. Zoznam budov určených na obnovu obsahoval 27 budov v správe MF SR, MO SR, Ministerstva pôdohospodárstva a rozvoja vidieka Slovenskej republiky, MS SR a Ministerstva práce, sociálnych vecí a rodiny Slovenskej republiky. Súčet celkových podlahových plôch budov určených na obnovu bol 65 529,12 m². Súčet celkových podlahových plôch budov ÚOŠS podľa zoznamu relevantných budov k 31. 12. 2017 bol 375 303,9 m².

Z plánu relevantných budov 2018 bola k 31. 12. 2023 ukončená obnova 25 budov a 1 budova bola z plánu obnovy vyradená. Realizácia 1 budovy určenej na obnovu bola presunutá do ďalšieho obdobia (rok 2024).

Rok 2019

Plán obnovy relevantných budov 2019 bol schválený na rokovaní vlády SR uznesením č. 304/2019. Zoznam budov určených na obnovu obsahoval 22 budov v správe MF SR, MS SR a Najvyššieho kontrolného úradu Slovenskej republiky (ďalej len „NKÚ“). Súčet celkových podlahových plôch budov určených na obnovu bol 53 368,7 m². Súčet celkových podlahových plôch budov ÚOŠS podľa zoznamu relevantných budov k 31. 12. 2018 bol 1 177 230,09 m².

Z plánu relevantných budov 2019 bola k 31. 12. 2023 ukončená obnova 21 budov. Realizácia obnovy jednej budovy bola z plánu vypustená.

Rok 2020

Plán obnovy relevantných budov 2020 bol schválený na rokovaní vlády SR uznesením č. 433/2020. Zoznam budov určených na obnovu obsahoval 20 budov v správe NKÚ a MV SR. Súčet celkových podlahových plôch budov určených na obnovu bol 46 722,94 m². Súčet celkových podlahových plôch budov ÚOŠS podľa zoznamu relevantných budov k 31. 12. 2019 bol 1 286 722,91 m².

Z plánu relevantných budov 2020 bola k 31. 12. 2023 ukončená obnova 12 budov. Realizácia 8 budov určených na obnovu bola presunutá do ďalšieho obdobia (roky 2024 – 2025).

Rok 2021

Plán obnovy relevantných budov 2021 bol schválený na rokovaní vlády SR uznesením č. 402/2021. Zoznam budov určených na obnovu obsahoval 1 budovu v správe Úradu geodézie, kartografie a katastra Slovenskej republiky. Podlahová plocha budovy určenej na obnovu bola 9 604 m². Súčet celkových podlahových plôch budov ÚOŠS podľa zoznamu relevantných budov k 31. 12. 2020 bol 1 214 466,5 m². K 31. 12. 2022 bola obnova budovy ukončená.

Rok 2022

Plán obnovy relevantných budov 2022 bol schválený na rokovaní vlády SR uznesením č. 430/2022. Zoznam budov určených na obnovu obsahoval 1 budovu v správe MO SR. Podlahová plocha budovy určenej na obnovu bola 2 525 m². Súčet celkových podlahových plôch budov ÚOŠS podľa zoznamu relevantných budov k 31. 12. 2021 bol 1 339 616,22 m². Obnova budovy ešte prebieha a plánovaný termín ukončenia je v roku 2026.

Rok 2023

Plán obnovy relevantných budov 2023 bol schválený na rokovaní vlády SR uznesením č. 328/2023. Zoznam budov určených na obnovu obsahoval 3 budovy v správe MO SR. Súčet celkových podlahových plôch budov určených na obnovu bol 3 777 m². Súčet celkových podlahových plôch budov ÚOŠS podľa zoznamu relevantných budov k 31. 12. 2022 bol 1 489 174 m².

Z plánu relevantných budov 2023 bolo ukončenie obnovy všetkých budov naplánované na november 2024.

Záver

Plán obnovy relevantných budov vychádza z podkladov, ktoré sú na účel jeho spracovania poskytované jednotlivými ÚOŠS spolupracujúcimi s MD SR na jeho každoročnom vypracovaní so zohľadnením skutočnosti, že každý ÚOŠS ako správca budovy pozná jej technický stav a súčasne dokáže zabezpečiť financovanie tejto obnovy. Do plánu obnovy môžu ÚOŠS navrhnúť iba budovy, ktoré boli nimi vybraté vzhľadom na dôležitosť a načasovanie realizácie ich obnovy a ktoré majú zabezpečenú stavebnú prípravu a spôsob financovania.

MD SR sa podieľalo na príprave nového finančného nástroja zameraného na obnovu verejných budov z Plánu obnovy a odolnosti Slovenskej republiky. Bola zverejnená výzva <https://www.mindop.sk/ministerstvo-1/zalezitosti-eu-a-medzinarodnych-vztahov-14/fondy-eu/plan-obnovy/obnova-budov-54280> prostredníctvom, ktorej verejné subjekty mohli financovať 100 % oprávnených nákladov na obnovu historickej a pamiatkovo chránenej verejnej budovy, ak uskutočnenou obnovou dosiahli úsporu aspoň 30 % primárnej energie. Podávanie žiadostí však už bolo ukončené z dôvodu naplnenia pridelenej alokácie zdrojov. Predpokladáme, že po spustení výziev z nového obdobia (EŠIF) na roky 2021 – 2027 Program Slovensko sa obnova verejných budov ešte zintenzívni.

Zlepšenie energetickej hospodárnosti budov po ich obnove bude v konečnom dôsledku znamenať nielen úsporu nákladov na energie a zníženie nákladov na ich prevádzku, ale aj zlepšenie tepelnej pohody (leto, zima) a kvality vnútorného prostredia, čo má vplyv na zlepšovanie pracovného prostredia.